

Az Androméda Csillagvizsgáló

2000-től végzek folyamatosan távcsöves megfigyeléseket. Már az első távcsövem használatakor eldöntöttem, hogy az égbolt fotózásával fogok foglalkozni. Kereszty Zsolt jóvoltából hamar kapcsolatba kerültem a CCD-technikával, és már 2001-ben 114/910 Soligor Newtonommal és Amakam kamerával dolgoztam. Észleléseimet az udvaromról, illetve a jól ismert szentléleki Turistaparkból végeztem. Az idő múlásával azonban a Turistapark egyre fejlődött, nőtt a látogatottsága, és (eltekintve az MTT-ktől) egyre ritkábban volt alkalmas a csillagászati munkára. Elérhető közelségben nem találtam olyan helyet, amely jelentősen jobb lehetőséget biztosított volna a megfigyeléseimhez, mint a kertem. Innen ugyanis Miskolc észak, északnyugati irányba esik, ezeket a területeket kitakarja a házam, illetve a szomszéd házak. A déli, délkeleti égre viszont jó a kilátás, így igyekeztem az itthoni munkára berendezkedni.

A sokszor változókéony idő miatt előfordult, hogy mire kipakoltam, pólusra álltam, beállítottam a műszert, és fókuszáltam, előkerültek a felhők. Segített a dolgon, hogy a mechanikát letakarva kint hagytam, így csak a tubust, a számítógépet és a többi eszközt kellett kicipelni és összekötözgetni. 2002 elején rendeltem egy 25 cm-es Meade LXD55 SN távcsövet. A drága berendezést mindenképpen szerettem volna megóvni az állandó hurcolgatás amortizáló hatásaitól, s ez egyre jobban erősítette bennem egy csillagvizsgáló építésének szükségességét. A családdal egyeztetve, a lehetőségeinket mérlegelve megszületett az elképzelés, és nekiláttunk a kivitelezéshez.

A tervezésnél többféle szempontot is figyelembe kellett venni. A beruházás várható költsége alapján a kupolás csillagvizsgáló lehetősége fel sem merült. Választásom egy letolható tetűjű faházra esett, melynél az égboltra történő szabad rálátásom is megmarad. A távcsövet tartó oszlop elhelyezésekor úgy volt célszerű eljárni, hogy az a kerthatároktól egyenlő távolságra legyen, a szabad kilátás érdekében. A belmagasságot 2 m-ben állapítottam meg, hogy kényelmesen, kézi erővel tudjam a tetőt majdan mozgatni. Az alapterület megválasztásánál pedig azt a szempontot választottam, hogy az oldalfalak a szomszédok tetőtérben lévő ablakait takarják ki, az esetleges fények beszűrődésének megakadályozására. Mindenképp szerettem volna egy „észlelőhelyiséget” is, melyet télen fűtve komfortosabbá tehetem az ég alatti munkát. Elkészültek egy 3x3m alapterületű csillagda és egy hozzá kapcsolódó 1,5x3 m-es észlelőhelyiség tervei, már csak az engedélyre vártunk. Ekkor olyan akadályba ütköztünk, ami a csillagvizsgáló építését rendkívüli módon meghosszabbította, hiszen a tervektől a megvalósulásig 2 év telt el.

Az épületet az udvar közepére kellett tenni, hogy a szomszédok felé a szabad kilátás a legnagyobb legyen. Ezen a területen azonban oldalhatáros építési rend volt, emiatt a csillagvizsgálót is a telek szélére engedélyezték volna építeni. Nyilvánvalóan a hatóságok a rendezési terv kidolgozásakor melléképületként fészerre, disznóólra gondoltak, aminek tökéletesen megfelel az oldalhatáros építés lehetősége is. De én egy csillagvizsgálót szerettem volna! A hatóságok hajthatatlannak bizonyultak. Be kellett látnom, hogy magánszemélyként nincs esélyem az építéshez szükséges engedélyek beszerzésére.

Gondoltam egy mérészet, és 2002 őszén létrehoztam az Androméda Csillagvizsgáló Egyesületet. Az egyesület és a csillagvizsgáló is az Androméda nevet kapta, mert ekkortájt nyugőzött le Robert Gendler M31-ről készült szupermozaikjával. Az egyesület emblémájára is ez a kép került, Robert Gendler szíves engedélyével. Mint társadalmi

szervezetnek, sikerült Fedor Vilmos alpolgármester úr támogatását megszereznünk. Segítségével 2003. május 6-án Miskolc Város Közgyűlése megszavazta a rendezési terv módosítását, és így végre megkaptuk az építési engedélyt.

Elkezdődött végre az építkezés! Az épület sarokpontjai alá öntött 40x40x100cm-es alapra kerültek az OSB-burkolattal ellátott oldalfal elemek. Szintén ekkora beton alapba került a távcsövet tartó oszlop. A padozat szintén OSB-lapból készült, teljesen független a talajtól, hogy a távcsőre ne kerüljön át rezgés. A tetőt tartó sínrendszer, ill. a tető vázszerkezete zártszelvényből készült. A tető OSB- és bitumenzsindely borítást kapott, 4 csapágyazott görgőn gurul és a végállásban „békazárral” rögzíthető.

A szentléleki Távcsöves Találkozó „záróakkordjaként” augusztus 22-én 11 órától került sor az Androméda csillagvizsgáló avatására. A különleges eseményt némiképp megkeserítette az éjszaka eleredt óriási eső, mely vasárnap délelőttre sem csenedesedett. Az eredetileg kertbe tervezett ünnepséget kényszerűen a garázsban kellett megtartani. Jaczkó Imre és Mizser Attila megnyitó beszédét követően kivonultunk a csillagvizsgálóhoz, ahol Attila a nemzetiszínű szalag átvágásával engedte be a csapatot a távcsövet rejtő épületbe. A kis csillagda meglepően tágasnak bizonyult, ugyanis mind a 25-en befértünk.

Néhány szót a műszerekről. A márciusban vásárolt Gemini G 41 Field típusú mechanikán a Gyarmathy Istvántól kölcsönkaptam Celestron 8 Schmidt-Cassegrain főműszer nyugszik. A nagylelkű gesztust ezúton is szeretném megköszönni Istvánnak! A wide-field platformon kapott helyet a Celestron 60/700-as vezető és a Zeiss-Sonnar 2,8/180 vagy a Tair FSZ-3,4/300 teleobjektívjeim valamelyike. Augusztustól egy Starlight Xpress HX-516 CCD kamerával, Gemini szűrőváltóval és Astronomik LRGB II és H α szűrőkkel készítem a felvételeimet. A vizuális munkára Celestron okulárokat és egyéb, főként Celestron kiegészítőket használok.

Nagyon fontos számomra az ismeretterjesztés, szeretném a lehetőségeimet kihasználva minél több embernek megmutatni az éjszakai égbolton fellelhető csodálatos objektumokat. Szeptember 20–22. között került sor az első nyíltnapokra, amit minden hónapban ismételni szeretnék, elsősorban a környék lakóinak öröme. Természetesen ezen időpontokon kívül is bárkit szívesen látok egy közös észlelésre!

Kereszty Zsolt barátom mondta régebben: Egy fixen felállított távcső jelentősen növeli az észlelési kedvet. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint ég alatt töltött éjszakáim száma, ami már augusztusban meghaladta a 2003. évit. (Jelen sorok írásakor épp a 40. éjszakát töltöm az ég alatt.) Munkámról folyamatosan beszámolok a <http://brasko.csillagaszat.hu> címen elérhető honlapomon.

Braskó Sándor az Androméda Csillagvizsgáló főműszerével

BRASKÓ SÁNDOR